

A 1712/kultur

Flytjandi	Flokkahópur miðjumanna
Afgreiðsla	Norræna þekkingar- og menningarnefndin

Þingmannatillaga um stuðning við námsfólk í hættu**Tillaga**

Flokkahópur miðjumanna leggur til að

Norðurlandaráð beini þeim tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar

að hún undirstriki að tjáningarfrelsi, frjáls hugsun og fræðilegt frelsi eru mikilvægir hornsteinar lýðræðissamfélaga, og jafnframt hvernig Norðurlönd geta staðið vörð um þessi gildi;

að hún bendi á hvernig efnaðri lönd, ekki síst Norðurlönd, geta stutt við lýðræðisþróun í öðrum löndum;

að hún styðji við Students at Risk-áætlunina og þróun hennar á Norðurlöndum;

að hún nýti bestu starfsvenjur Students at Risk-áætlunarinnar og annarra áætlana, í þeim tilgangi að efla og víkka hugmyndina að baki Students at Risk á Norðurlöndum.

Forsaga

Í alræðisríkjum og öðrum löndum þar sem lýðræði á undir högg að sækja er ungt námsfólk oft í sérstökum áhættuhópi. Námsfólk er velmenntað, frjálslýnt og gagnrýnið í hugsun og er því oft sá þjóðfélagshópur sem verður fyrst og verst fyrir barðinu þegar lýðræðinu eru skorður settar.

Áætlunin Students at Risk (StAR) var innleidd í norskum háskólum í samstarfi námsmannasamtaka og norska utanríkisráðuneytisins¹. Markmiðið með áætluninni er að veita erlendu námsfólki, sem gert er ófært að mennta sig í heimalandinu, kost á að halda náminu áfram í Noregi.

Það voru virkir háskólanemar sem áttu frumkvæði að fyrstu tilrauninni með StAR í Noregi árið 2012. Á haustdögum 2015 hóf StAR svo göngu sína sem tilraunaverkefni til tveggja ára. Sambærilegar áætlanir hafa gefið góða raun, m.a. í Póllandi og Hollandi. Árið 2016 gerði norska ríkisstjórnin úttekt á áætluninni áður en ákvörðun verður tekin um hvort áætlunin verði gerð varanleg.

---

¹ Sjá nánar: <http://siu.no/Hoeyere-utdanning/Samarbeid-med-utviklingsland-skjult/Students-at-risk>

Í Noregi er áætlunin fyrir námsfólk frá löndum, sem taka á móti opinberri þróunaraðstoð, og hefur jafnframt um einhvern tíma stefnt öryggi sínu í hættu með því að taka þátt í lýðræðis- og mannréttindastarfi. Gerðar eru fræðilegar og tungumálalegar kröfur til þeirra sem aðgang fá að áætluninni. Sett eru þau skilyrði að umsækjendurnir séu tilnefndir af mannréttinda- stofnunum eða samtökum sem heimild hafa til að tilnefna umsækjendur. Námsfólk sem fær aðgang að háskólum á rétt á styrkjum til að mæta námskostnaði. Námsfólkið snýr aftur heim að loknu námi eða fyrr ef aðstæður leyfa. Markmiðið er að námsfólkið geti að loknu námi tekið þátt í lýðræðislegu starfi og uppbyggingu lýðræðis í heimalöndum sínum.

Miðstöð alþjóðavæðingar menntunar í norska utanríkisráðuneytinu hefur hvatt alla háskóla til að rýma til fyrir námsfólki sem þarfnast verndar. Þegar áætlunin hóf göngu sína tóku 15 norskir háskólar á móti námsfólki á vegum áætlunarinnar, m.a. frá Egyptalandi, Líbíu, Gambíu, Líbanon, Svasílandi, Tyrklandi, Kirgisistan, Palestínu og Sýrlandi. Viðbrögðin í háskólum og stjórnsýslunni hafa verið góð.² Góður árangur áætlunarinnar hefur orðið til þess að uppi eru raddir um að gera StAR-áætlunina varanlega um alla Evrópu³.

Scholars At Risk (SAR) er bandarísk áætlun sem starfrækt er í um 39 löndum. Áætlunin er um margt svipuð nema að hún er sniðin að fræðafólki. Áætlunin skipuleggur stuttar dvalir til rannsókna og gestafyrirlesara við erlenda háskóla þar til fræðafólkið getur snúið heim á ný. Ýmsir háskólar á Norðurlöndum taka þátt í SAR-samstarfsnetinu.

Ósló, 24. janúar 2017

Anna-Maja Henriksson (sv)
Arto Pirttilahti (cent)
Britt Lundberg (ÅC)
Eva Biaudet (sv)
Hanna Kosonen (cent)
Jan Lindholm (MP)
Jenis av Rana (Mfl.)
Katri Kulmuni (cent)

Krista Mikkonen (gröna)
Krista Mikkonen (gröna)
Marcus Knuth (V)
Mikael Staffas (Lib)
Mikael Staffas (Lib)
Mikko Kärnä (cent)
Mikko Kärnä (cent)
Ruth Vang (Frámsókn)
Ruth Vang (Frámsókn)
Silja Dögg Gunnarsdóttir (F)
Silja Dögg Gunnarsdóttir (F)
Staffan Danielsson (C)
Staffan Danielsson (C)

² <https://www.thelocal.no/20140715/norways-top-universities-welcome-students-at-risk>

³ Sjá t.d. https://studentsatrisk.eu/?page_id=3497